

Faktabladet beskriver tillvaratagande och hantering av personprov för dna.

Personprov från skäligen misstänkta personer tas ofta enbart för registrering i utrednings-/dna-registret, s.k. ”registertopsningar”. I många fall behövs personprov även för att jämföra personer mot dna-spår i dna-undersökningsärenden. Då tas personprov inte enbart från skäligen misstänkta personer utan även från målsägare och andra personer.

Prov från levande personer

Grundregeln för personprov är salivprov som ska tillvaratas genom topsning med en särskild framtagen provtagningsatts ”Provtagningsatts för salivprov (dna)”.

Undantaget är målsägare vid sexualbrott där istället 5-10 ml venblod tillvaratas i EDTA-rör (rör med lila kork) i samband med läkares undersökning och provtagning. ”Spårsäkringssatts efter sexuella övergrepp” är anpassat för att tillvarata detta, och andra, blodprov.

Av kvalitetsskäl accepteras inte prov som tillvaratagits från sårytor eller liknande som ett personprov. Endast i undantagsfall används blod, sperma eller sekretfläckar på egna kläder och liknande för detta ändamål. Det kan vara aktuellt exempelvis vid försvinnanden då dessa material kan vara enda sättet att erhålla en dna-profil från den försvunna personen. Risken kvarstår dock att dna:t ifråga avsatts av någon annan person och detta måste alltid beaktas.

Blanketten i ”Provtagningsatts för salivprov (dna)” och blodprovsröret i ”Spårsäkringssatts efter sexuella övergrepp” är försedda med ett unikt prov-ID. För övriga personprov kan prov-ID erhållas från Nationellt forensiskt centrum (NFC). För att kunna hanteras ska alla personprov vara märkta med personuppgifter och prov-ID då de inkommer till NFC.

Prov från avlidna personer

Prov från avlidna personer i brottsutredningar, där dna-undersökningar ska eller förväntas komma att genomföras, ska alltid tillvaratas och skickas till NFC, även om personen sedan tidigare finns i utrednings-/dna-registret.

Prover tas i samband med obduktion och 5–10 ml blod tillvaratas. Om blodprovet ser påverkat ut ska även minst 1 cm³ muskelvävnad tillvaratas. Vid förruttelse och när inget annat finns att tillgå tas benmaterial. Vävnadsprov läggs i plastburkar och då nedbrytningen av dna i vävnadsprover kan gå mycket fort behöver de frysas om de inte transporteras till NFC omgående. Vävnadsprov från exempelvis lever, mjälte och njurar lämpar sig mindre bra för dna-analys och ska inte användas.

Personprov från avlidna personer ska vara märkta med personuppgifter och prov-ID då de inkommer till NFC. Prov-ID kan erhållas per telefon.

Provtagning för registrering i utrednings-/dna-registret

Efter beslut om kroppsbesiktning enligt gällande praxis tas personprov från skäligen misstänkt person för att läggas in i utredningsregistret och sökas mot spår-, utrednings- och dna-registren.

Varje provtagning av en misstänkt person möjliggör en sökning mot spår-, utrednings- och dna-registren även om brottsmisstanken mot personen hinner läggas ner innan dna-analysen av personprovet är klar, förutsatt att det inkomna personprovet är märkt på ett korrekt sätt och har en digital uppdragsbegäran med överensstämmande prov-ID och personuppgifter. Om provet och dess uppdragsbegäran däremot saknar överensstämmande uppgifter kan dna-analysen och därmed registersökningen försenas eller helt utebli.

Prover för alkohol- och droganalys

Prov för alkohol- och droganalys tas ofta i samband med provtagning för dna-analys. Detta gäller särskilt vid provtagning av målsägare eller misstänkta efter sexualbrott vid användande av ”Spårsäkringssats efter sexuella övergrepp”.

Om alkohol- och drogproverna ska analyseras ska de sändas direkt till Riksmedicinalverket (RMV), rättskemiska avdelningen i Linköping. Om dessa prover kommer till NFC kan de bli liggande och i värsta fall blir de inte analyserade.

Blodtransfusion och transplantation

För information om blodtransfusion och transplantation hänvisas till kapitel 6:4 i Kriminalteknisk faktabok om brottsplatsundersökningar för brottsplatsundersökare och övriga rättsväsendet (finns på Intrapolis och kan beställas från NFC).

Skicka in prover till NFC

För information om digital uppdragsbeställning, förpackning och transport hänvisas till kapitel 6:4 i Kriminalteknisk faktabok om brottsplatsundersökningar för brottsplatsundersökare och övriga rättsväsendet (finns på Intrapolis och kan beställas från NFC).

Information och kontakt

Intrapolis och internet:

<https://nfc.polisen.se/om-nfc/informationsmaterial/faktablad/personprovdna.nfc@polisen.se>, 010-562 80 20